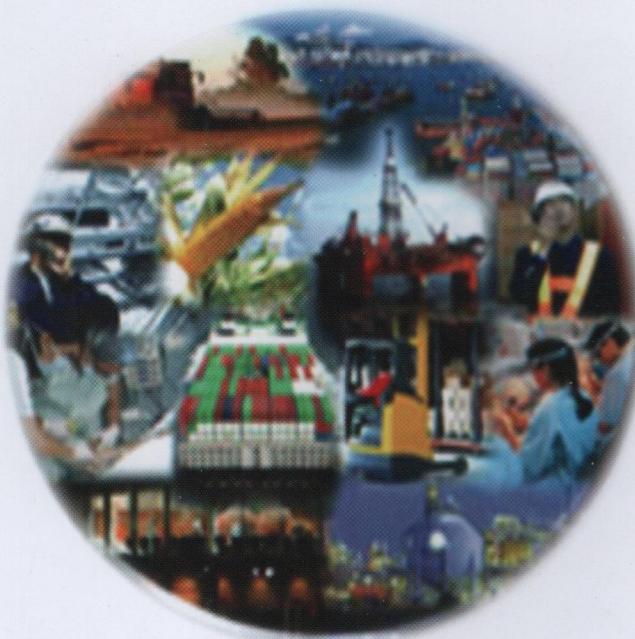

جمهوری اسلامی افغانستان
اداره ملی استندرد (انسا)

ستندرد سازی و انکشاف زیربنای ملی کیفیت در کشور

زیربنای کیفیت

با توسعه کاربرد استندردها در صنعت و تجارت و هکذا افزایش التزامات حقوقی و تجاری فرآ راه دستیابی و حفظ مارکیت‌های مورد هدف برای محصولات و خدمات در روند جهانی شدن اقتصاد و توسعه تبادلات فرامرزی، ارتباط استندردسازی با سایر سیستم‌ها چون مترولوزی (وزن و مقیاس)، اعتباردهی و ارزیابی مطابقت (تفقیش، آزمایش و تصدیق‌نامه‌های کیفی) بیشتر مطرح بحث گردید. هرچند اصطلاحات متعددی برای بیان تمامی این سیستم‌ها در قالب یک ساختار هماهنگ بکار گرفته شده است، اما اصطلاح "زیربنای کیفیت" در سال‌های اخیر بیشتر مروج بوده و معرف نیازمندی‌های سازمانی، فزیکی و مستندات مرتبه به آن جهت برآورده سازی توقعات مشتریان و مستهلكین می‌باشد.

زیربنای عبارت از ساختارهای سازمانی و فزیکی می‌باشد که برای فعالیت یک جامعه ضرورت است و یا موسسات، خدمات و تاسیساتی است که برای فعالیت‌های اقتصادی لازمی‌اند.

کیفیت مجموع مشخصات و اوصاف یک محصول یا خدمات است تا نیازمندی‌های موجود را تکافو نماید، یا اینکه کیفیت عبارت از برآورده ساختن نیازمندیها و توقعات مشتریان می‌باشد.

هدف اصلی زیربنای کیفیت کاهش نواقص، نارسایی‌ها و تفاوت‌ها و در مقابل تسهیل، دستیابی به رضایت، توافق و تطابق یکسان از طریق نیل به کیفیت مطلوب با استفاده از استندردهای مربوطه می‌باشد.

شرط اساسی اینست که زیربنای کیفیت در یک کشور باید در تطابق با اصول پذیرفته شده بین المللی بوده تا در خانواده تجارت جهانی جایگاه مورده نظر را احراز نموده بتواند.

تولیدات چه صنعتی، زراعی یا خدمات در مسیر ورود به مارکیت پر منفعت باید از فلتر رقابت گذشته و اعتماد مشتری را جلب نمایند تا تداوم دسترسی به چنین مارکیت یقینی گردد. این امر بدون پرداختن به کیفیت محصول ناممکن می‌باشد. اطمینان از کیفیت نه تنها مستلزم استندردها بوده بلکه باید تطابق محصول با استندرد تصدیق گردیده و صحت ارایه تصادیق و نتایج لایراتواری تضمین شده باشد. این جا است که ارتباط تمامی سیستم‌های مشمول در زیربنای کیفیت به وضاحت آشکار می‌گردد.

ستندرد و ستندرد سازی

بدون شک هدف ابتدایی هر فعالیت اعم
از تجاری و تولیدی را دستیابی به مارکیت
مطلوب و هدف نهایی آن را حفظ مارکیت
و نتیجتاً تداوم و توسعه فعالیت اقتصادی در
یک جو رقابتی سالم تشکیل میدهد.

در گام نخست راه یابی به مارکیت که مشخصه های کیفیت از آن شکل میگیرد،
ازامی میباشد. مجموع چنین مشخصات همان "ستندرد" است که باید محصولات/
خدمات با آن تطابق داشته باشد.

پس ستندرد و ستندرد سازی را میتوان چنین تعریف کرد: ستندرد عبارت قواعد،
رهنمودها یا مشخصات قابل تطبیق بر محصول، پرسه یا میتوود های تولیدی
مربوطه است که به توافق جوانب ذیربیط توسط یک اداره باصلاحیت به منظور
استفاده عامه و مکرر برای انجام فعالیت ها یا نتایج آنها جهت حصول حد مطلوب
متکی به نتایج علمی، تکالوژی و تجارب، منحیت سند تهیه و تدوین می گردد.
ستندرد سازی عبارت فعالیت های مرتبه تدوین، ترویج و تطبیق ستندردها به
هدف بهبود محصولات، پرسه ها و خدمات در حد مطلوب برای مقاصد مشخص می
باشد.

آنچه یک ستندرد را تشکیل میدهد همانا معلومات پیرامون مشخصه های مصونیت
و کیفیت یک محصول، خطرات صحی و محیط زیستی، احتمالات خطرات صحی و
محیط زیستی، توقعات مستهلك و اکشرا معرفی تکالوژی جدید میباشد. معلومات
مذکوره میتواند در شفافیت معاملات تجاری (وضاحت توقع طرفین معامله) و هکذا
در کاهش مصارف تحقیقات و تولید نقش کلیدی را ایفا نماید. بدین ترتیب ستندرد
باعث بهتر شدن محصولات و خدمات جهت استفاده و برآورده سازی نیازمندی ها
مناسب گردیده و عاقب غیر قابل قبول به حداقل کاهش یابد.

فواید ستدندرد سازی

ستدندرد سازی علاوه بر فواید اختصاصی، دارای فواید عمومی و مشترک متعددی است، این فواید هم برای تولید کننده و هم برای مصرف کننده برابری دارد.

۱. مهمترین فواید ستدندرد و ستدندرد سازی برای جامعه:

- ایجاد روش یکسان در انجام امور و ارایه خدمات یا تولید محصولات؛

• کاهش ضایعات و در نتیجه صرفه جویی اقتصادی؛

- افزایش تفاهمات، تسهیل و گسترش ارتباطات تجاری در بعد داخلی یا خارجی؛

• توسعه صنعت و سایر فعالیت‌های سازنده در کشور؛

- کمک به تضمین حفظ الصحه، سلامت و مصنونیت عمومی.

۲. مهمترین فواید برای تولید کننده:

- افزایش سطح تولید؛

• صرفه جویی در مصرف مواد، انرژی و نیروی انسانی؛

- کاهش ضایعات؛

• بهبود کیفیت محصولات؛

- تسهیل در امور ذخیره و حمل و نقل؛

• کاهش تفاوت‌های غیر ضروری محصولات.

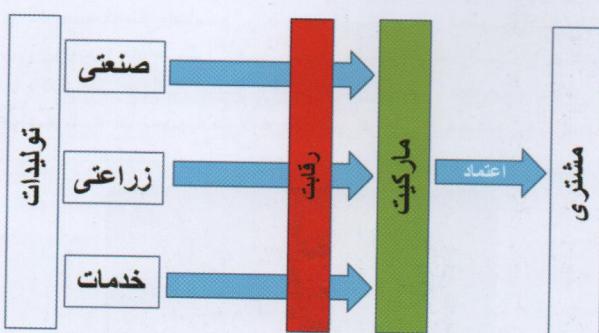
۳. مهمترین فواید ستدندرد سازی برای مستهلك

- مرغوبیت محصول و اطمینان خاطر از دوام، مصنونیت و کارآیی آن؛

• سهولت در سفارش و استفاده از محصولات؛

- پرداخت هزینه کمتر با توجه به کیفیت و قابلیت استفاده برای مدت طولانی از محصول؛

• دسترسی آسان به قطعات و وسایل قابل تعویض در صورت نیاز.

ارزیابی مطابقت

ثبتت این نکته را که نیازمندی های مرتبط به یک محصول، پروسه، سیستم، شخص یا سازمان برآورده گردیده است، ارزیابی مطابقت گویند. اثبات ادعای مطابقت محصول با تمام روش های طراحی، ساخت و آزمایش های مربوط، از طریق صدور تصدیقنامه های کیفی و صحه گذاری بر اساس ستندرهای مشخص صورت میگیرد.

ارزیابی مطابقت شامل نمونه گیری و آزمایش لابراتواری، تفتیش، اظهارنامه عرضه کننده، تصدیقنامه کیفیت و ارزیابی سیستم مدیریت میباشد. همچنان ارزیابی مطابقت اعتباردهی برای توانمندی انجام فعالیت های متذکره از جانب یک مرجع ثالث را نیز در بر میگیرد. هر چند فعالیت های متذکره از هم مجزا اند، اما ارتباط نزدیک میان آنها وجود دارد. انتخاب مناسب ترین روش ارزیابی و هم چنان کیفیت انجام این فعالیت ها اثر قابل ملاحظه در اعتماد بر نتایج نهایی تمامی پروسه ارزیابی مطابقت خواهد داشت.

توسعه تجارت جهانی و تبادله فرامرزی امتعه و خدمت باعث گردیده تا خریداران و ادارات حکومتی کنترول کننده نه تنها به ستندرهای بلکه به روش های بکار گرفته شده برای حصول اطمینان از تطابق با نیازمندیهای ستندره اتکای بیشتر نمایند. بدین ترتیب ارزیابی مطابقت یک ارتباط کلیدی را میان ستندرد و محصول ایجاد مینماید. ارزیابی مطابقت میتواند مشخص سازد که یک محصول مشخص میزان مطلوب کیفیت یا مصونیت را دارا میباشد. مزید بر آن ارزیابی مطابقت باعث میگردد تا اعتماد خریدار و مستهلك و حصول اطمینان از صحبت معلومات مندرج برچسب افزایش یابد. در نهایت ادارات حکومتی که مسؤولیت تنظیم امور را عهده دار میباشند با استفاده از نتایج تطبیق یا عدم تطبیق یک محصول با ستندرد مشخص آن به سهولت معلومات مرتبط به مصونیت یا کارایی را بدست میاورند.

از آنجاییکه ارزیابی مطابقت در حصول اطمینان جوانب ذینفع از کیفیت و مصونیت محصولات و خدمات نقش اساسی را دارا میباشد، پس فعالیت این عرصه باید از اصول اساسی ارزیابی مطابقت آگاهی کامل داشته و در راستای هماهنگ سازی نیازمندی ها و شناخت جهانی نتایج پروسه های ارزیابی مطابقت تلاش نمایند. این امر باعث خواهد شد تا تسهیلات لازم تجاری فراهم گردیده، پروسه های کنترول کیفیت از جانب ادارات حکومتی سهل شده و مصونیت عامه تامین گردد.

اصول اساسی ارزیابی مطابقت

۱. نیازمندی ها و طرزالعمل های ارزیابی مطابقت نباید موانع غیر ضروری فرا راه تجارت ملی / بین المللی را ایجاد نماید؛
۲. نیازمندی ها و طرزالعمل های ارزیابی مطابقت برای تمام مقاضیان آشکار و شفاف بوده و با همه یکسان برخورد صورت میگیرد؛
۳. ارزیابی مطابقت با ظرفیت های لازمه و مبتنی بر نیازمندی های سنتندر مناسب احرا گردیده و مراجعی که فعالیت های ارزیابی مطابقت را انجام میدهد، باید توانایی ها و ظرفیت های کاری شانرا با بکار گیری سنتندرها و رهنمود های بین المللی مربوطه نمایان سازند؛
۴. معلومات پیرامون نیازمندی ها و طرزالعمل های ارزیابی مطابقت قابل دسترسی بوده و معلومات در مورد قیمت و زمان مورد نیاز برای انجام فعالیت های ارزیابی مطابقت در اختیار تمامی مقاضیان قرار داده شود؛
۵. ارایه معلومات محدود به موارد مورد نیاز برای ارزیابی مطابقت و تعیین اجراءات مبایشد. معلومات محروم و مالکیت افراد نباید در اختیار افراد یا سازمان های که صلاحیت حقوقی دسترسی به چنین معلومات را ندارد، قرار گیرد؛
۶. هرگاه نیازمندی ها یا طرزالعمل ها تغییر میکنند، جواب یزد خل بدون ضیاع وقت مطلع گردند. مهلت مناسب به منظور تطابق با تغییرات جدید باید در نظر گرفته شود مگر اینکه تهدید جدی ناشی از عدم تطابق محصول با نیازمندی های جدید متوجه صحت، مصونیت یا محیط زیست باشد؛
۷. مراجع ارزیابی مطابقت طرزالعمل های موثر برای رسیدگی به شکایات داشته که برای همه قابل دسترس مبایشد. هرگاه یک شکایت تایید گردد، اداره باید اقدامات اصلاحی مناسب را اتخاذ نماید؛

یک سنتندر یک ازمايش یک تصدیقنامه

قابل قبول برای همه

۸. مراجع ارزیابی مطابقت حسب نیازمندی طرزالعمل مناسب مراقبتی را دارا بوده تا از تطابق متداوم محصول و کاربرد.

اعتبار دهی

اعتبار دهی عبارت از تصدیق یک مرجع ثالث از ظرفیت یک شخص یا مرجع مشخص جهت انجام فعالیت مشخص در عرصه ارزیابی مطابقت مبایشد. بناءً به وضاحت دیده میشود که واژه اعتبار در اینجا به معنی عام آن بکار برده نشده بلکه مفهوم مشخصی را ایفا میکند. اعتبار در این مفهوم به سابقه کاری یک نهاد، وسعت فعالیت، تعداد کارمندان، میزان عواید و سایر موارد ارتباط نداشته بلکه مشخصاً به ظرفیت های موجود در یک نهاد که قابلیت انجام فعالیت مشخصی را به آن میدهد، میپردازد.

اعتبار دهی نهاد های ارزیابی مطابقت (لابراتوار ها، مراجع صدور تصدیقنامه کیفی، نهاد های تفتیش) باعث میگردد تا نتایج ارزیابی مطابقت قابل شناخت و پذیرش برای جواب مختلف باشد.

متروЛОژی

مترولوژی عبارت از علم اندازه گیری میباشد و اندازه گیری یعنی مقایسه با چیزی (یک واحد) که منحیت اساس پذیرفته شده است. از زمانه های دور به اینطرف که بشر برای تعیین اندازه ها و مقیاسات از روش های مختلف چون کاربرد اصطلاحات "زدیک - دور" ، "تیز - آهسته" ، "سبک - سنگین" ، "سرد - گرم" و غیره، استفاده مینمودند، اما در جهان امروزی چنین مقایسه ها با بکار بردن واحدهای مشخص انجام میابد. یک "واحد" عبارت از مقداری است که بر حسب آن کمیت انکشاف میابند چون گرام، مایکروگرام، ملی گرام و کیلوگرام.

واحدات اساسی

سیستم واحدهای بین المللی (SI) از جانب کنفرانس عمومی اوزان و مقیاس (CGPM) از طریق سازمان بین المللی اوزان و مقیاس (BIPM) ایجاد گردیده است. تعداد واحدهای اساسی بین المللی هفت واحد بوده و واحدهای دیگر که از آنها بدست میابند بنام واحدهای

اشتقاقی یاد میشوند.

واحدات اساسی عبارتند از:

۱. طول - متر

۲. کتله - کیلوگرام

۳. زمان - ثانیه

۴. درجه حرارت - سانتی گرید (کلوین)

۵. شدت نور - شمع

۶. جریان برق - امپیر

۷. مقدار ماده - مول

مترولوژی در سه بخش تنظیم میگردد:

۱. مترولوژی حقوقی

۲. مترولوژی علمی

۳. مترولوژی صنعتی

اندازه گیری عموما با بکار گیری قدمه های ذیل صورت میگیرد:

۰ ما تصمیم میگیریم که چه چیز را باید اندازه گیری نماییم؛

۰ ما بر حسب نوع اندازه گیری، واحد آنرا انتخاب مینماییم؛

۰ ما وسیله اندازه گیری را انتخاب مینماییم (که باید عیار سازی شده باشد)؛

۰ روش پذیرفته شده را عملی مینماییم.

Metrology

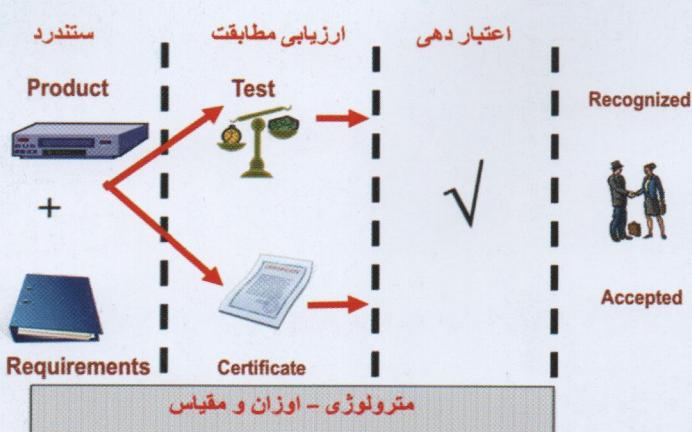

ستندرد و مستهلك

گذشته از ابعاد تخصصی ایجاد و انکشاف سیستم هایی که سازنده زیربنای کیفیت در یک کشور میباشد، نقش مستهلكین خیلی ارزنده میباشد زیرا مستهلك توسعه دارد تا محصولات و خدمات کاربرد، دوام و سهولت استفاده لازمه را دارا باشد؛ از جانب دیگر ستندرد ها مستهلك را متین میسانند که محصولات و خدمات از نقطه نظر صحت، مصونیت، محیط زیست، کیفیت، دوام، کارایی بهتر و قیمت مناسب میباشند.

در حالیکه سهمگیری متخصصین و ماهرین سکتور خصوصی، دولتی و مراجع علمی و اکادمیک جهت اعتبار تخصصی ستندرد ها الزامی میباشد، فرصت یابی برای تمامی جوانب ذینفع و اثر پذیر از پروسه ستندرد گذاری یک عنصر مهم در این راستا پنداشته میشود. اشتراک استفاده کننده ها و مستهلكین در این پروسه باعث میگردد تا یک نظر متوازن و غیر جانبدارانه را برای تهیه ستندرد های اختیاری که دقیقاً معنکس کننده نیازمندی های بازار باشد، داشته باشیم. نفوذ استفاده کننده در ستندرد گذاری هم برای سکتور صنایع و هم برای جامعه مفید میباشد.

زیرا نه تنها نظریات مستهلك در پروسه ستندرد گذاری مدنظر گرفته شده است بلکه این امر منتج به افزایش آگاهی و معلومات مستهلكین گردیده و همکاری آنها را در کاربرد و تطبیق ستندرد ها باعث میگردد. در نهایت چنین آگاهی میتواند تقاضا برای عرضه محصولات مطابق ستندرد را افزایش داده و مستهلكین مطمین میگردند که در مقابل آنچه پرداخته اند محصولات یا خدمات مناسبی را بدست آورده اند.

ستندرد و رشد پایدار اقتصادی

اقتصاد زمانی میتواند به رشد و شگوفایی خود برسد که بستر های مناسب آن فراهم گردد.

از جمله بسترهای و عوامل شگوفایی اقتصاد و رشد آن میتوان به منابع انسانی متغیر و کارآمد، سرمایه مادی کافی، توسعه ستندرد و رعایت آن در سطح منطقه و جهان، مدیریت و برنامه ریزی، تولید کیفی کالا، ارائه مناسب خدمات و امثال آن اشاره کرد.

آنچه مخصوصی امور اقتصاد بر آن توافق دارند همانا نقش ستندرد در تأمین رفاه عامه از طرق ذیل میباشد:

- بهبود موثریت اقتصادی - از طریق تأمین مطابقت و قابلیت کار برد متقابل و در نتیجه کاهش اختلاف در انواع که میتواند منتج به اکشاف مارکیت برای مواد، تولیدات یا پژوه جات تکمیلی دستگاه ها و سامان آلات میگردد؛

- کاهش خطر شکست بازار - از طریق کاهش "دوگانگی در معلومات" میان خردباران و تولید کنندگان به واسطه ستندرد های که حداقل کیفیت و ایمنی را تأمین مینماید؛

- تقویه و تسهیل تجارت.

هکذا، آگاهی طراحان پالیسی های اقتصادی و پیشروان امور تجارتی از اهمیت ستندرد جهت تأمین منابع و تعهدات مطمین برای فعالیت های ستندرد گذاری نهایت ضروری میباشد. انجام چنین تحقیقات و یا هم انعکاس مطالعات انجام یافته در سایر نقاط جهان میتواند رهبران را متلاuded سازد تا منابع بیشتر را برای تدوین و تطبیق ستندرد ها اختصاص دهند.

آدرس: اداره ملی سنتردرد (انسا)
پارک های صنعتی
سرک کابل - جلال آباد
کابل - افغانستان
شماره پستی: ۵۱۷۲
تلفون: (۹۳+) ۰۷۵۲۰۴۱۴۴۵
www.ansa.gov.af